

1' ויקרא י"ט, י"ז, ופירוש הרמב"ן ... ותכפר לו'

שמעות הפסוק היא שמלות תוכחה פ"א פחיוב לפתוח בדו-שיח עם זה שפגע בה כדי למנוע שנאב.

2' ערכין ט"ז ע"ב, מנן לראוה בחבירו... נכח מקום'

חז"ל דרשו את הפסוק לכוולת את פחיוב לפוכיח את חבירו פחוטא - ושחייב לפוכיחו ולחזור ולפוכיחו עד שיחזור בתשובה.

3' ע"ס, עזר פיכין... טפי'

פחיוב פ"א לחזור ולפוכיחו עד שיחזור בתשובה או עד שינצול בו, יקדענן, או יכנו - למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה.

4' דעיד, תניא אי"ר ארפון... ויאובבך'

כבר בימי חז"ל הביאו פתנאים ספיקות ביכולתם לפוכיח לחוטא באופן שפתוכחה תלמיד לפשע עד פחוטא.

5' יבמות ס"ה ע"ב, ויבא רבי אידעא... ויאובבך, ורש"י

מפורש כאן שאין לפוכיח למי שלכא יקבל שאין בזה תועלת ואדרבה ארס לפנאב - ורש"י אף פירש את דברי רש"י, מנינו למר דבר פנשאע שמלות תוכחה פ"א לפוכיח, מי שמקבל מנן.

6' שבת נ"ה ע"א, אי"ר זירא ר' סימון... מי גלוי'

שמעות פנאע כאן פ"א ג"כ שאין חיוב לפוכיח למי שאינו מקבל - אלכא שאינו רשאי לפאור את עליו מלפוכיח ולמר שפחוטא לכא יקבל מנן שמא כן יקבל, ולכאורה פנאע פזאת צומדת בסתירה למפ שראינו ביבמות שמלוא שלכא למר דבר שאינו נשאע - פרי איך אפשר לדעת בודאות שדבריהם לכא יתקבלו!

7' בי"ה ע"א, אי"ר רבא בר רב חנן... ולכא מידי' ורש"י

אוסר מדרבנן למחות כפיס ולרקוד בשבת גזרה שמא יתקן כלי שיר (מרש"י שמע שפכונן ברקידה פ"א פפכאב בר"ע לפשמאע קול) וכן אסורבשבת לשבת במבוי פמתוקן בלחי לפתיר את פסלסול בו כשמחזיק בידו קפ"ז וישב ליה פכנסת מחשש שמא יתגדל פחפ"ז לרפ"ר וישכח ויכנס לטמאי, ויש חיוב דאורייתא לפוכיח מן פחול עד פקודש בארבע יום פכיפורים - דפיינן לפפסיק מלכאול עוד לפני חשיכה - ובכולם פ"ו כאולפ שזלזלו בהלכה - ואמרו חז"ל שלכא לפוכיח אונס מפני שבין כך לכא יקבלו ולפחות פ"וס צוברים מחמת חוסר ידיעה ואם יוכיח אונס יפוק אונס למידי.

ולכאורה מכאן שמע שלולכא פחשע שיפכו למידיים פ"ו חייבים לפוכיחם אף שברור שלכא יקבלו -

ברשונים מלינן שתי גישות לענין -

8' רמב"ם פרק ו' דעות הלכה ז'

רמב"ם כנראה ראה בתוכחה מלוא שבין אדם לחבירו ולפדיר את פמלוא, לפחזיר למוטב - ובפשות אס ברור שלכא יקבל מנן אין עסם לפוכיחו (אלכא יש את פאענב, לפנפס מי גלוי' - ופרמב"ם לכא נכנס לפעולה אס ניתן לסמוך על זה שמסתמא לכא יקבל מנן).

9' רמב"ם פרק א' שביתת עשור הלכה ז'

רמב"ם למד את ענין, מוטב שיפיו שוגעים' כהלכה על בית דין שלכא לפרסם פסק שכל בעל חייב לפודיע לכשתו שחייבים לפוכיחם מפקודש על פחול פיות ולכא כל בעל מוטב לפשפיע על אשתו ויש כאולו שאף יקלקלו ויחרו לנשותיהם לכאול במידי.

וא"כ - לפי פרמב"ם מלות תוכחה פ"א לפחזיר את פחוטא בתשובה ואם ניתן לקבוע שלכא יקבל אין עסם לפוכיחו עס עלכא, מוטב שיפיו שוגעים' - ומוטב' פ"א הלכה פלנע לבידי שלכא לפרסם את פחיוב לפוכיח עס כשישנן נשים שכן ישתכנעו ע"י תוכחת בעליהן.

10' ספר פחיוק מלוא רע"ט, מידינו פמלוא... פכתוב'

פחיוקן פלך באקבות פרמב"ם וכתב במפורש שפריק לפקול אס תפ"פ תועלת בתוכחתו.

11' פנחוקי יוסף פרק ששי יבמות (בר"י כ"א ע"ב) ד"ה דבר פנשאע

לפי פנחוקי - חייבים לפוכיח למידי פחוטא עס אס ברור שלכא יקבל ובתנאי שפ"א לכא שוגע ולתוכחה תעשה אותו למידי, אבד ברבים כשם שמלוא למר דבר פנשאע כך מלוא שלכא למר דבר שלכא נשאע, ולכאורה סובר פנחוקי שמלות תוכחה כוללת עס ענין מחאפ ולכן חייבים לפוכיח ולחזור ולפוכיח עס כשבחור שפדברים חלים על אבנים אטמות - אס לכא שילכא מזה יותר צבירה (מוטב שיפיו שוגעים ואלו פ"ו מידיים') או ברבים שמרעילים את פליבור לפתעלם מחוכיחם - ופ"לו בליבור למד פנחוקי' מנאע בשבת שיש לפוכיחם פאם אחת או כדי שלכא תפ"א לפס פתחון פ"ו למר שלכא פוכיחו אונסם או כנו שמעות פנאע - מנא יקבלו.

ש'כפ זא פ'כא עס ש'טת פ'רעאויס - פ'דבר'יס מ'ובא'יס ב'ס"מ"ט (פ'ס"מ"ט ע'ז'נו ח'ולק ע'ז'ו) -

¹² "NO" ע'ש'ין י"א, ו'כ'ס בר'ור..."

כשפ'רעאויס כ'ותב, פ'ע'אויס פ'ו ע'רשע ו'ימ'ות' ק'שפ ע'למ'ר שפ'מ'נו פ'כא ב'ין א'דס ע'חבר'יו! ו'פ'א ס'ובר ש'ס ח'יוב ע'פ'וכ'יח ע'ס כש'ב'וד'אי ע'א י'ק'ב'ט - זע'ל ז'פ ח'ולק פ'ס"מ"ט.

¹³ א'ד'רת א'ע'יפ'ו פ'רש'ת ק'דושי'ס, א'ת ע'מ'ית'ך... ו'א'פ'ב'ך'

כשפ'ער"א ע'מ'ד ש'א'ין מ'לות ת'וכ'חפ ע'מ'י ש'י'כ'א מ'כ'ד'ע, ע'מ'ית'ך' - פ'י"פ מ'ק'וס ע'למ'ר ש'פ'י'א מ'נופ' ש'ב'ין א'דס ע'חבר'יו ו'א'ין ע'ל'ן א'ת פ'ח'יוב פ'ז'פ כ'ע'פ'י מ'י שפ'ו'י'א א'ת ע'ז'נו מ'ן פ'כ'ד'ע - א'ב'ע'ל מ'ס"ו ד'בר'יו מ'ש'מ'ע ש. ע'מ'ית'ך' ב'א ע'מ'ד ש'ע'ל ע'פ'וכ'יח א'ס פ'ת'וכ'חפ ע'א ת'ב'י'א ע'י'די ת'ש'וב'ה א'ע'ל'א ע'י'די ש'נ'א'פ - ו'פ'פ'ש'ע פ'א'ו א'ו ע'ל'פ'י פ'ער"א א'ין ע'פ'וכ'יח ע'מ'י ש'ע'ל א'ו ש'א'ין ע'פ'וכ'יח כשפ'ת'וכ'חפ ת'ע'רו'ס ע'ק'ד'ק'ו'ט - ו'כ'ע'ין, מ'ח'ס'ב ש'פ'י'ו ע'ל'ע'ין.

¹⁴ "ש'ו'ע' ס'י" ת'ר"ח ס"ב ו'ר"מ"א

פ'ר"מ"א פ'סק כש'טת פ'נ'מוק"י ו'פ'רעאויס ש'ס ח'יוב ע'פ'וכ'יח ע'ס ע'מ'י ש'ע'ל י'ק'ב'ט.

ז'פ שפ'ב'י'א פ'ר"מ"א ב'נ'ע' ע'ד'ב'ר פ'מ'פ'ורש בת'ור'ה מ'וס'ב'ר ב'רש'ב"א -

¹⁵ "ח'ידושי פ'רש"ב"א ע'ל'ב'י'ה ד'ל' ע'י' ע"א ד"ה ו'ק'א א'כ'ע'י... פ'ירש"י ז"ע"

ב'ד'אור"י"ת'א מ'פ'ורש ק'שפ ע'למ'ר שפ'ס ע'ל'ע'יס (מ'ע'נ'ע א'ס י'ד'וע שפ'ס ע'ל'ע'יס ע'ס ב'ד'אור"י"ת'א מ'פ'ורש א'ין ע'פ'וכ'יח).

¹⁶ ב'י'אור פ'ע'כ'פ ש'ס ד"ה א'ב'ע'ל, ו'ד'ע'ל... א'ין ע'פ'וכ'י'חו'

פ'ב'י'אור פ'ע'כ'פ פ'ב'י'א א'ת ד'ב'ר'י פ'ער"א ע'מ'רות שפ'ר"מ"א פ'סק כ'מו פ'נ'מוק"י ו'פ'רעאויס, ו'ע'ס פ'ב'י'א א'ת ד'ב'ר'י פ'ס'פ'ר ח'ס'י'די'ס ש'ע'ל ע'פ'וכ'יח ע'מ'י ש'א'ין ע'ל'ב'ו ע'ס ב'ו מ'ח'ש'ע ע'ל'ש'נ'א'פ ו'נ'ק'מ'פ - מ'ע'נ'ע שפ'א'ו מ'ע'ין, מ'ח'ס'ב ש'פ'י'ו ע'ל'ע'יס' - ו'ע'ס'י'ן ע'פ'וכ'יח כשפ'ת'וכ'חפ ת'פ'י"פ ע'ע'י'ע'י'ת ב'ע'ל'ד'ר.

מ'כ'ע'ל מ'פ' ע'ל'מ'ד'ע'ן י'ו'י'כ'א ש'א'ין ע'פ'וכ'יח ע'ר'ב'יס ש'ב'וד'אי ע'א י'ק'ב'ט - ו'א'פ'י'ע'ל א'ס פ'ס מ'ז'י'די'ס -

¹⁷ "ש'י'פ' מ'ק'וב'ל'ית ב'י'ה ד'ל' ע'י' פ'ע'י' פ'ר'י'ע'ב"א... בת'וס'פ"

ע'פ'י פ'ר'י'ע'ב"א ב'ש'ס פ'ר"י' ו'ב'ש'ס מ'פ'ר"ס מ'רו'נ'ג'ור'ט ב'ד'ור מ'ק'י'ע'יס ב'פ'ר'ב'ה מ'לות ח'י'ב'יס ע'מ'חות (א'ס א'ין ע'פ'א'ור א'ת ע'ז'נו מ'ת'וכ'חפ א'ס ע'א ש'ב'ר'ור ע'ל'ע'ל א'ס ע'י' ס'פ'ק ש'ע'ל י'ק'ב'ט).

1 (י) לֹא תִשְׁנֵא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְּךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא:

(י"ז) לא תשנא את אחיך בלבבך בעבור שדרך השונאים לכסות את שנאתם בלבם כמו שאמר בשפשו ינכר שונא הזכיר הכתוב בהורו. ואמר הוכח תוכיח את עמיתך מצוה אחרת ללמדו תוכחת מוסר ולא תשא עליו חטא שיהיה עליך אשם כאשר יחטא ולא הוכחת אותו ולזה יטה לשון אונקלוס שאמר ולא תקבל על דיליה חובא שלא תקבל אתה ענש בחטא שלו ואחרי כן צוה שתאהב אותו והנה השונא את רעהו עובר בלאו והאזהר לו מקים עשה.

והנכון בעיני כי הוכח תוכיח כמו והוכח אברהם את אבימלך ויאמר הכתוב אל תשנא את אחיך בלבבך בעשותו לך שלא כרצונך אבל תוכיחנו מדוע ככה עשית עמדי ולא תשא עליו חטא לכסות שנאתו בלבך ולא תגיד לו כי בהוכיחך אותו יתנצל לך או ישוב ויתודה על חטאו ותכפר לו:

² מנין לדואה סתביו
דבר מגונה שחייב להיכוחו שנאמר הוכח
תוכיח תוכיחו ולא קבל מנין שיחזור ויוכיחו תלמד לומר תוכיח מכל מקום

³ עד היכן תוכחה רב אמר יעד הבאה ושמיאל אמר עד קללה ורבי יוחנן אמר עד נויפה כחנאי רבי אליעזר אומר עד הבאה רבי יהושע אומר עד קללה בן עזאי אמר עד נויפה אמר רב נחמן בר יצחק ושלשתן מקרא אחד חדש י"ג ויהי אף שאול ביהונתן ויאמר לו בן נעות המרחות י"ז וכתוב י"מל שאול את הננית עליו להכותו י"למאן דאמר עד הבאה דכתיב ולמאן דאמר עד קללה דכתיב ולבשתך ולבושת ערות אבך ולמאן דאמר עד נויפה דכתיב ויהי אף שאול ולמ"ד נויפה הכתיב הבאה וקללה שאני התם דאנב הביטאת יתירא דהוה ביה ליהונתן בדוד מסר נפשיה טפי

4 תניא א"ר מרפון (תמיהני)

אני אם יש בדור הזה ו' שמקבל תוכחה אם אמר לו *מול קיסם מבין *עניך אמר לו מול קורה מבין עניך אמר רבי אלעזר בן עזריה תמיהני אם יש בדור הזה שידוע להוכיחו ואמר רבי יוחנן בנגודי מעור אני עלי שמים וארץ שדורכה פעמים לקה עקיבא על ידי שהייתי קבל עליו לפני רבן ס' (*שמעון ברכי) וכל שכן *שהוספתי בו אהבה לקיים מה שנאמר °אל תוכח לץ פן ישנאך תוכח לחכם ויאהבך

5 ואמר

רבי אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון בשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע רבי אבא ואמר חובה שנאמר °אל תוכח לץ פן ישנאך תוכח לחכם ויאהבך

נזכר דבר הנשמע . דכתיב (ויקרא יט) תוכח תוכיח להוכיח מי שמקבל הימט :

6 א"ל ר' יודא לר' סימון לזכחינהו מר להני

רבי ריש גלותא א"ל לא מקבלי מינאי א"ל אע"ג דלא מקבלי לזכחינהו מר דא"ד אחא בר' חנינא מעולם לא יצתה מדה טובה מפי הקב"ה וחזור בה לרעה ח"ץ מדבר זה דכתיב °ויאמר ה' אליו עבור בתוך העיר בתוך ירושלים ותתות תיו על מצות האנשים הנאגדים והנאנקים על כל התועבות הנעשות בתוכה וגו' א"ל הקב"ה לגבריא לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו שלא ישלמו בהם מלאכי חבלה ועל מצחם של רשעים תיו של דם כדי שישלמו בהן מלאכי חבלה אמרה מרת הרין לפני הקב"ה רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו אמר לה הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים אמרה לפניו רבש"ע היה בידם למחות ולא מוחו אמר לה גלוי וידוע לפני שאם מוחו בהם לא יקבלו מהם (*אמר) לפניו רבש"ע אם לפניך גלוי להם מי גלוי

7 אין מספקין . משום

שיר או משום אצל : מספקין . ידיו 10 לז : מספקין . קף על ירך : מרקדין . כרגל וכולם נלכחו משום שבות גזרה שמה יסקן כלי שיר כפרק משלין (לקמן דף נה) : אטומא דלמיה . לחי המחיר במחוי בשבת דלמא מנגדר ליה ספק . כרהיר חון ללחי : ואחי לאסוי . מחך שאיט במחוי מקורה להכיר שזה רה"ל זה רה"י ומכילו : וקא מנגדר תכביהו ומייתו לה לא גרסי : ולא אמרינן לכו ולא מירי . ואע"ג דעבדן דלרבנן דלחור לא ליסיב יאניה יתכן : סנה לנס . בדבר שהרגילו בו ולא יחזרו בהם : מוטב עיטשו שנגיין ולא ישאו מודין . לפטר כשדשו ולא יניחו בך : וסני מיני . והנה להם לישראל : כדרבנן . היכא דלרגילי למעבר דלרבנן כי הכך ומספקין והכך דיתכן לשומא דלחיה : אספספ יום סכפורים . שגריך להחחיל ולהתענות מכבוד יום דלחיייתא היא

7 א"ל רבא בר רב תנן לאבוי *תנן אין

מספקין ואין מספקין ואין מרקדין והאידינא דקא חויגן דעבדן הכי ולא אמרינן להו ולא מידי אמר ליה ולמעןך הא *דאמר (*רבא) לא ליחייב אנייש אפומא דלחיה דלמא מנגדר ליה חפץ ואחי לאתויי (ד' אמות ברה"ר) והא הני נשי דשקלן חצביהו ואולן ויתבן אפומא דמבוואה ולא אמרינן להו ולא מידי אלא *הנה להם לישראל *מוטב שיהו שנגיין ואל יהו מודין הבא נמי הנה להם לישראל מוטב שיהו שנגיין ואל יהו מודין *והני מיילי בדרבנן אבל בדאורייתא לא יולא היא לא שנתא בדאורייתא ולא שנתא בדרבנן לא אמרינן להו ולא מידי דהא תוספת יום הכפורים דאורייתא הוא ואכלי ושתו עד שחשכה ולא אמרינן להו ולא מידי :

דנפקא לן (יזמא דף סא) מענייהם את נפשותיהם כמשה : ואכלי שמו עד שחשכה . גרם ולא גרם משחשכה :

8 ׀ הוואה חבירו שחמא או

שהלך בדרך לא טובה *מצוה להחזירו למוטב [ג] ולהדיעו שהוא חוסא על עצמו כמעשיו הרעים שנאמר תוכח תוכיח את עמיתך . המוכיח את חבירו בין בדברים שבינו לבינו . בין בדברים שבינו לבין המקום . צריך להוכיחו בינו לבין עצמו . וידבר לו בנחת ובלשון רכה וידיעו שאיט אוסר לו אלא לטובתו להביאו לחיי העולם הבא . אם קיבל סמנו מוטב ואם לא יזכחתו פעם שנית [ד] ושלישית . וכן תמיד חייב אדם להוכיחו עד שיכיר [ה] החוסא ויאמר לו איני שומע . וכל שאפשר *בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפש בעון אלו כיון שאפשר לו למחות בהם :

⁹ וְנָשִׁים שֹׂאֵיכֹלֹת וְשׁוֹתוֹת עַד שֶׁחֲשֵׁכָה וְהָן אֵינָן יוֹדְעוֹת שֶׁמִּצְוָה לְהוֹסִיף מְזִיל עַל הַקֹּדֶשׁ אֵין מִסְחֹךְ בֵּינָן שְׂלֵא יִבְוֹאוּ לַעֲשׂוֹת כּוֹזֵין . שׁוֹדֵרֵי אִי אֲמַשֵּׁר שׁוֹדֵר שׁוֹמֵר בְּבֵית כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהוֹדִיר נָשִׁי . וְהֵנָּה לֹחֵן שׁוֹדֵר שׁוֹגֵן וְאֵל יְהוּ מוֹדִיִן . וְכֵן כָּל הַדְּוִמָה לֹחֵ :

¹⁰ מְדִינֵי הַמְּצֻנָה, מֵה־שְׁאֲמָרוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (עֲרִכִין סו ב) שֶׁחַיִּיב מְצֻנָה זֹו עַד הַכְּאָה, כְּלוֹמֵר: שֶׁחַיִּיב הַמּוֹכִיחַ לְהַרְבּוֹת תּוֹכְחוֹתָיו אֶל הַחוּטָא עַד כְּדֵי שִׁיְהִי קָרוֹב הַחוּטָא לְהַכּוֹת אֶת־הַמּוֹכִיחַ. וּמְקַל־מְקוֹם, אָמְרוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה גַם כֵּן, שֶׁאִם יִרְאֶה הַמּוֹכִיחַ שְׂאִין בְּדַבְרֵי תּוֹכְחוֹתָיו שׁוֹם תּוֹעֲלֵת נִמְצָא, מִתּוֹךְ גְּדֵל רָשַׁע הַחוּטָא, אִו שֶׁהוּא אִישׁ אֶלֶם וְרָשַׁע בְּיוֹתֵר וּמִתְיָרָא מִמֶּנּוּ שְׂלֵא יַעֲמֵד עָלָיו וַיְהַרְגֵנוּ—שְׂאִינּוּ חַיִּיב בְּמְצֻנָה זֹו בְּאִישׁ כְּזֶה וְזֶה אָמְרָם זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (יבמות סו ב) : כְּשֶׁם לּוֹמֵר דְּבָר הַנְּשַׁמֵּעַ, כִּף מְצֻנָה לְשִׁתֵּק בְּמְקוֹם שְׂאִין הַדְּבָר נִשְׁמַע, לְפִי שִׁיְהִי בְּצַנְיָן קְלוֹן לְמוֹכִיחַ וְלֹא תּוֹעֲלֵת לְאֲשֶׁר הוֹכַח, וּמְקַל־מְקוֹם יֵשׁ לְהַתְּנִיחַ לְכָל־בַּעַל נֶפֶשׁ וּלְהַשְׁעִים הַרְבֵּה בְּצַנְיָנִים אֶלֶה וְלְחַשֵּׁב וְלִרְאוֹת אִם יִהְיֶה תּוֹעֲלֵת בְּדַבְרֵיו אֶל הַחוּטָא, שִׁיּוֹכִיחֵנוּ וַיִּבְטַח בְּשֵׁם יְתְּבָרְךָ, כִּי הוּא יַצְרִינּוּ בְּהַלְחָמּוֹ עִם שׁוֹנְאָיו, וְאֵל־גִּבְרֵךְ לְכַבּוֹ וְלֹא יִירָא, כִּי הַשֵּׁם יְתְּבָרְךָ שׁוֹמֵר אֶת־כָּל־אוֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הַרְשָׁעִים יַשְׁמִיד (תהלים קמ"ב). וְאִם יֵשׁוּב הַחוּטָא — יִהְיֶה לוֹ כְּזֶה שְׂכָר גְּדוֹל ; וּמִי שְׂבָדוֹ לְהַשְׁיִבּוֹ וּלְמַחֹת בּוֹ וְלֹא מַחֵה— הוּא נִתְפָּשׁ עַל חֲטָאוֹ, וְזֶה דְּבָר כְּרוּר מְדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, גַּם מִן הַקְּתוּבִים.

¹¹ דְּבַר הַנְּשַׁמֵּעַ . לְמִי שֶׁמְקַבֵּל מִזֶּה דְּכַתִּיב הוֹכַח תּוֹכִיחַ אִשִּׁי מֵאֵה פְעָמִים אֶבֶל לְמִי שְׂאִינוּ מְקַבֵּל מִזֶּה (ג) וְחֻבָּה שְׂלֵא לְהוֹכִיחוֹ וְהַקָּשׁ ז'ל מֵהָא דְאֲמַרִּין בְּמַסְכַּת עֲרִכִין (דף טו:) שֶׁחַיִּיב לְהוֹכִיחַ עַד שֶׁיִּבְטֵאוּ אוֹ יִקְלְלוּ . הַהֵם בִּיחִיד אֶבֶל לְרִבִּים לֹא וְהָא דְאֲמַרִּין בְּמַסְכַּת שַׁבָּת (דף ע"ב.) לְוַכְחִינָהוּ מִר לְהֵי דְבִי רִישׁ גְּלוּתָא וְאֲמַר לֹא מְקַבְלֵי מִינָא וְאֲמַרִּין אֲפִילוּ הֵי לְוַכְחִינָהוּ מִר הַהֵם הוּא שְׂלֵא הוֹכִיחִם כֻּלָּא אֲלֵא שְׂהִיֵּה מְכִיר בְּהֵם שְׂלֵא יַשְׁמַעוּ וּמַשּׁוּם דְּלוּלֵי יַשְׁמַעוּ אוּ מַשּׁוּם שְׂלֵא יִהִיֵּה לְהֵם פְּתַחַן פֶּה הִיֵּה חַיִּיב לְהוֹכִיחַ לְפָתִיחַ פְּעַם אַחַת :

¹² וְאִם כְּרוּר לוֹ לְמוֹכִיחַ שְׂלֵא יִקְבֵּלוּ מִמֶּנּוּ וְהַעוֹבְרִין שׁוֹגְגִין טוֹב לוֹ לְשִׁתּוֹק כְּדַגְרִסִּין עַל זֶה בְּפֶרֶק הַמְּבִיא כְּדֵי יִין בְּבִיצָה (ג, ב) דְּאֲפִילוּ בְּאִיסוּרֵי דְאוֹרִייתָא הֵנָּה לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל שִׁיְהוּ שׁוֹגְגִין וְאֵל יְהוּ מְדִינִין אֲבָל אִם הַעוֹבְרִין מְזִידִין וְכְרוּר לוֹ שְׂלֵא יִקְבֵּלוּ אַע"פ כֵּן שֶׁפְּטוּר מִעוֹנָשׁ מִיֵּתָה כְּדַמוּכַח בְּמַסְכַּת שַׁבָּת (ע"ב, ב) בְּאוֹתָהּ שֶׁהַבְּאֵתִי לְמַעֲלָה מְכַל מְקוֹם מַעֲשֵׂה דְהוֹכַח תּוֹכִיחַ לֹא מִפְּטָרֵי וְאַע"פ שֶׁמוֹסִיף עַל עוֹנָשׁוֹ שְׂלֵא יִקְבֵּלוּ הַלְעִיטָהוּ לְרַשַׁע וּיְמוֹת (ג"ק ס"ט, ב) וְלִכְךָ צוּה הַתְּלַמּוּד הַשְׁתִּיקָה בְּשׁוֹגְגִין דּוּקָא (פ"פ ירמיה ר"ג לו) וְעִי' נִשְׁנָה עַם מְר"ה וְאֵע"ג).

וְאֵנִי אוֹמֵר שְׂאִין זֹו כִּי אִם עֲצָה טוֹבָה כִּי אִף שֶׁמְזִידִין צָרִיךְ לְשִׁתּוֹק כְּדַאֲמַרִּין בְּפֶרֶק הַבָּא עַל יְבַמְתּוֹ (ס"ה, ג) שֶׁחֻבָּה עַל הָאָדָם שְׂלֵא לּוֹמֵר דְּבַר שְׂאִינוּ נִשְׁמַע שְׁנֹאֲמֵר (משלי ט, ח) אֵל תּוֹכַח לִץ פֶּן יִשְׁנֹאךָ.

¹³ אַחַת עֲמִיתְךָ לַעֲסֵם שֶׁאֵתְךָ בְּמִצְוֹת וְלֹא לַרְשָׁע שֶׁיִּשְׁנֹאֲךָ שֶׁנֶּאֱמַר אַל תּוֹכַח לֶן פֶּן יִשְׁנֹאֲךָ: (יְצִמּוֹת ס"ה ע"ג) הוֹכַח לַחֲכָם וַיִּהְיֶה אֲבִיךָ

¹⁴ בַּיָּנְשִׁים שְׂאוֹכְלוֹת וְשׁוֹתוֹת * עַד שֶׁחֲשִׁיכָה וְהֵן אֵינָן יוֹדְעוֹת שֶׁמְצוּהָ לְהוֹסִיף מִחֵרֶם: עַל הַקֹּדֶשׁ (ג) אֵין (ב) מִמְּחִין בִּידֵן כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לַעֲשׂוֹת בְּזִדּוֹן: הִגָּה (ד) וְהִיא כָּל דַּעַר אִסּוּר (ה) אִמְרִינָן מוֹטֵב שֶׁיְהִי שׁוֹגֵינָן וְלֹא יְהִי מוֹדֵינָן * דּוֹקָא (ו) שְׁאִינוּ מְפֹרָשׁ צְמֹרֶה אֲע"פ שֶׁהוּא דְאוֹרִינָא: * אֲבַל אִם (ג) מְפֹרָשׁ צְמֹרֶה (ז) * מוֹחִין צִדָּס (ח) פִּי"ד דְּבִלְיָה וְלֹא"שׁ צָסָס הַעֵיטוֹר (ח) וְאִם (ד) יִידֵי שְׁאִין דְּבִרְוֵי נִשְׁמַעִין לֹא יֵאמֵר צְרִימָס לְהוֹכִיחֵן (ט) רַק פִּעֵס אַחַת אֲבַל לֹא יִרְבֶּה צְמוֹכּוֹת מֵאֲחֵר שִׁידְעַע שֶׁלֹּא יִשְׁמַעוּ אֱלֹוֹי אֲבַל צִיחִיד (י) * חֵיב לְהוֹכִיחוּ * עַד שֶׁיִּכְנוּ אוֹ (יא) יִקְלְלוּ. (כ"ד) ס"פ הַבְּע"י:

¹⁵ וְקָא אַכְלֵי וְשָׁתוּ עַד שֶׁחֲשִׁכָה גְרִסִּינָן, וְל"ג מִשְׁחֲשֶׁכָה דְמִסְתַּמָּא אֵין לֶךְ אַחַד שְׁטוּעָה לְאֲכֹול לְאַחַר שֶׁחֲשִׁכָה. וְעוֹד דְּבַכֵּי הָאֵי וְדָאֵי אִמְרִינָן לְהוּ וּמְחִינָן בִּידֵיהוֹן דְּע"כ לֹא אִמְרוּ אֲלֵא בְמָה שְׁאִינוּ מְבוֹאֵר מִן הַתּוֹרָה אֲלֵא אֲתֵי מְדַרְשָׁא כִּי הִכָּא דְּדִרְשִׁינָן תּוֹסְפוֹת (או) מְעַרְבֵי עַד עַרְבֵי תַעֲנִנוּ אֵת נַפְשׁוֹתֵיכֶם וְהָא לֹא מִשְׁמַע לְהוּ לְאִינְשֵׁי וְקִיל לְהוּ וְשׁוֹגֵינָן וְלֹא מוֹדֵינָן אֲבַל אֱלֹוֹ אַכְלָן מִשְׁחֲשֶׁכָה אִמְרִינָן וּמְחִינָן וּמְרִטִינָן. אֲלֵא עַד שֶׁחֲשִׁכָה גְרִסִּינָן וְכֵן פִּרְשִׁי ז"ל

¹⁶ וְדַע דְּמִסְתַּבְרָא דְמָה שֶׁפִּסְקָה הִרְמ"א דְּבַדְנֵר הַמְּפֹרָשׁ צְמֹרֶה חֵיב לְמַחֲמוֹת דּוֹקָא שֶׁהוּא צְאֻקְרָא אֲבַל אֱלֹו הַפּוֹרְקֵי עוֹל לְגַמְרֵי כְּגוֹן מַחְלָל שֶׁנֶּחַ צִפְרֵהֲסִיא אוֹ אוֹכֵל נְבִילוֹת לְהַכְעִיס כְּכֵר יֵאל מַחְלָל עֲמִיתְךָ וְאִינוּ מְחִיב לְהוֹכִיחוֹ וְכֵן אִתָּא צְמָנָא דִּל"ר פִּי"ח הוֹכַח תּוֹכַח אַחַת עֲמִיתְךָ וְעֲמִיתְךָ שֶׁהוּא אוֹהֵבךָ וְשֶׁהוּא עִמָּךָ צְמֹרֶה וּמְלוֹת אַחַת חֵיב לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ אֲבַל לַרְשָׁע שֶׁהוּא שׁוֹנֵאֲךָ אֵין אַחַת חֵיב לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְהַעֲמִיק זֶה הַגְּרָמָא נְקִיטוֹר צְאֻדְרָת אֱלִיהוּ ע"ש וְלַעֲנִין אוֹכֵל נְבִילוֹת לְמִיֻּצָן אוֹ מַחְלָל שֶׁנֶּח צִפְרֵהֲסִיא יֵשׁ לַעֲיִן דְּבַדְנֵר:

חֵיב לְהוֹכִיחוֹ. וְצִמ"ח סִימָן פִּי"ג כְּתִב דּוֹקָא אִישׁ אַחַת אֲחִיו שְׁלַצוּ גַם צו אֲבַל אִם הִיָּה אִישׁ אַחֵר שֶׁאִם יוֹכִיחֵנו יִשְׁנֹאֲנוּ וַיִּנְחָמוּ מִמֶּנּוּ אֵין לְהוֹכִיחוֹ

¹⁷ וְהַעֲיִ הַרִיטְב"א ז"ל בְּשֵׁם רַב גְּדוֹל מֵאֲשַׁכְּנוּזִים שׁוּעִי בְּשֵׁם רַבּוֹתָיו הַצְּרַפְתִּים וּבְכַלְלֵם ר"י וְהַר"ם מְרוֹטְנַבּוֹרֵק שֶׁלֹּא נִאֲמְרוּ דְּבָרִים הַלְלוּ אֲלֵא לְדוֹרְתָם אֲבַל בְּדוֹר הַזֶּה שֶׁמְקִילִין בְּכַמָּה דְּבָרִים רֵאוּי לַעֲשׂוֹת סִיג לְתוֹרָה אִפִּילוּ בְּדַרְבְּנָן מְחִינָן וְקִנְסִינָן לְהוּ עַד דְּלֹא לַעֲבְרוּ לֹא בְּשׁוֹגֵג וְלֹא בְּמִזִּי" וְשֶׁכֵּן הוּא בְּמִדְרַשׁ יְרוּשָׁה וְהַדְּבָר נֵר לִי נִכּוֹן וְעוֹ אִיכָא לְמִימַר דֵּאִפִּילוּ לְדִידְהוּ דְּלֹא מְחִי הֵינּוּ דּוֹקָא בְּדָקִים לֶן בְּגוֹוִיֵּיהוּ דְּלֹא מְקַבְּלֵי אֲבַל אֵי מְסַפְקֵי לֶן אֵי מְקַבְּלֵי אִם לֹאוּ וְדָאֵי מְחִי" וְהַכִּי מוֹכַח פ' בְּמָה אִשָּׁה דֵּאִמְרֵי הַתָּם בְּשַׁעָה שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל הָיוּ אוֹיְבִים הוֹרְגִין כו' אִמֵר לְהֵם הַלְלוּ נְמִי רְשָׁעִים הֵם שֶׁהִיָּה בִידֵם לְמַחֲוֹת וְלֹא מִיחֹו כו' כְּדָאֵי הַתָּם וְכֵן אִמְרוּ בְּתוֹסַפ'